

3. GAIA. EHko industrializazioa eta gizarte pluralaren sorrera (1875-1930).

3.2 Industrializazioa EHan: eszenatoki bereiziak.

Berrezarkuntzaren egonkortasun politikoak industriaren garapenaren hasiera bultzatu zuen, Europan baino beranduago eta oso kokapen desorekatuarekin Katalunian eta EHan, Bizkaian bilduta bereziki.

Gurean landa ekonomiatik industrialerako pausua gertatu zen, faktore hauek lagunduta:

- Burgesia ikasia egotea kapitalismo komertzialean.
- Eskulangile kualifikatuak ohiko burdinoletan.
- Kokapen estrategikoa.
- Komunikabide egokiak.

Honela, bi industria eredu egokitu ziren aldi berean, 1goa Bizkaikoa, 2.a Gipuzkoakoa. (Araba eta Nafarroa XX.erdian industrializatuko dira).

Bizkaian burdinaren monopolioa ardatza izan zen; bere kantitate zein kalitateaz gain, bi baldintzek bultzatu zuten bere esportazioa atzerrira: erauzketa erraza eta itsasoarekiko hurbiltasuna.

Bizkaiko Industria Iraultzari buruz ari gara, industria indartsua hasi zen garatzen, Arku Atlantikoko herrialdeekin zituen merkataritza harremanei esker eta teknologiari esker, izan ere, teknologia hau oso egokia zen burdin mineralaren ezaugarrietarako. (Bessemer Labe Garaiak).

Lehen industria siderugiko modernoa 1840an ezarri zen, ST. Ana Boluetakoa, Bilbon.

1876an III. Karlistaldia bukatzean garapen handiko sasoia hasi zen burgesiaren eskutik, aberastuta meategien ustiapenagaz, eta Kuba zein Filipinasetik aberriratutako kapitala ere garrantzitsua izan zen. Honetaz gain, Foruen deuseztapenaren ondoren ezarritako autonomia fiskala, Kontzertu Ekonomikoa, industriaren garapenean ere izan zuen eragina.

Siderurgiaren sektorean zentratu zen, egituraren ahultasuna agerian utziz, ekonomia osoa baldintzatzean sektore honek eta Nerbioi ibaiaren ezker aldean kokatuta.

Bizkaiko burgesia funtsezkoa izan zen, burdin mearen jabeak eta atzerriko inbertsioetara lotuta zeuden.

Bilbao-Cardiff ardatza garatu zen, itsasontziak burdin meaz beteta joaten ziren siderurgia ingelesa hornitzeko eta ikatz britainiarrez beteta bueltatzen ziren.

Etekinak inbertitzen ziren bai atzerriko konpainietan zein bertako industrian, Labe Garaiak eraikiz; aurrerapen teknologikoak inportatzean izugarri garatu zen siderurgia bizkaitarra (ezin utzi aipatu barik Bizkaiko Labe Garaiak, %500 etekinekin). Ekoizteko gaitasun handia zuen industria agertu zen, horregaitik merkatu espainola lortzea burgesiaren helburua zen, honetarako protekzionismo ekonomikoaren defentsa egingo dute, Europako maila eskuratzina baitzen.

Bizkaia Alzairu Aroan sartu zen duda barik, eta aldi berean, garapen honek beste jarduera batzuk bultzatu zituen, banka, aseguruak, ontziolak...

Gipuzkoan prozesua motelagoa izan zen, baina garrantzitsua ere. Dibertsifikazioa izan zen nagusi, sektore ugari garatuz, ehungintza (Tolosako txapelak), papergintza, siderometalurgia... XX. mendearen hasieran industrializazioa bizkortu zen, enpresa txiki asko sortuz, Eibarren armagintza aipatzekoa.

Aurrerago, kooperatibismoa sortu zen, garrantzi handia hartuz.

Bizkaia eta Gipuzkoa industrializatuta zeuden XIX. bukaeran, merkatua garatua, azpiegituren garapenarekin, bankuekin...

Industrializazioaren sendotzeak egoera ekonomiko zein indar sozial eta problematika politiko berria ekarri zuen, **Langile Mugimendua indartzea, Nazionalismoa sendotzea, Klase gizartea sortzea, biztanleriaren eta hirien hazkundera nekazal exodoaren ondorioz (XX. mendeko aldaketa sozial inportantea) eta baita alfabetizazio zein euskal kulturaren garapena.**